

ज्वजलपा वाःपौ

JWOJALAPA NEPALBHASA WEEKLY

दै: ६ ल्या: ३१ पूर्णाङ्क: ८३

ने. सं. ११३६ सिल्लाथ्व चतुर्दशी आइतवा: २०७२ फागुण ९ गते आइतवार (Feb- 21, 2016)

मू: ८/- (च्यातका)

किपुलिङ्ग नेवा: प्रदेशाय् आदिवासी जनजाति जागरण अभियान

‘न्ह्यागु बादी जूसां अन्ततः ब्रम्हुवादी हे जुया वयन’

ज्वजलपा वा:पौ

संविधानविद् नापं आदिवासी अधिकारक:मि अधिकार शंकर लिम्बुं थीथी राजनीतिक पार्टीया नेतातय्सं ब्यागलं ब्यागलं कथंया दर्शन ज्वनाच्वंगु जूसां इमिगु थ:पिनिगु स्वार्थया नितिं छपूँ जुया न्हूगु संविधान जारी या:गु ख: धका: धयादीगु दु ।

समाजवाद, साम्यवादनिसें पुँजीवादयात ज्वनाच्वंगु जूसां नं पार्टीया नेतृत्व यानादीपि नेतात छगू हे जाती व नश्लया जूगुलिं इमिसं फुकक दर्शनयात त्व:ता: अन्ततः ब्राम्हणवादी नीति ज्वना हे न्हूगु संविधान जारी या:गु ख: धका: नेवा: प्रदेशय् आदिवासी जनजाति जागरण अभियानया अभियन्ता शंकर लिम्बुं धयादिल ।

ज्यापु महागुथि किपू नगर समितिया खसालय् अले नेवा: प्रदेशय् आदिवासी जनजाति जागरण अभियानया संयोजनय् शनिवा: कीर्तिपुर माध्यामिक विद्यालयसं जूगु आदिवासी जनजातिया दृष्टिकोणय् न्हूगु संविधान विसयसं सहलह ज्याभ्वय् वय्कलं अथे धयादीगु ख: ।

जारी या:गु संविधान धइगु नेपा:या खय् ब्रम्हुतय्गु अर्थात खस आर्यया नितिं उत्कृष्ट जूगु तर आदिवासी जनजाति, मधेसी, दलितयात अधिकार वञ्चित याना विउगु दु धयादिल ।

अथे हे वय्कलं अन्तरिम संविधानं विइ धुंकूगु भाषा, जाती, संस्कृति, भूमिया अधिकार तकं जारी या:गु न्हूगु संविधानं लाकाका:गु दु धका: धयादिल । उकिं थ्व इलय् जारी जूगु संविधानयात कया थुइकेगु ज्या यायेमा:गु नापं जनतां चाहना यात धा:सा संविधानं संशोधन वा न्हूगु कथं च्वयेगु ज्या जुइ धका: धयादिल ।

अथे हे नेवा: प्रदेशय् आदिवासी जनजाति जागरण अभियानया अभियन्ता नापं नेवा: पत्रकार राष्ट्रिय दबूया केन्द्रीय नाय: श्रीकृष्ण महर्जनं

संविधानसभापाखें जारी या:गु संविधानं नेपा:या आदिवासी जनजाति, मधेसी, दलितयात निगूगु दर्जाया नागरिक दयेका बिल धका: धयादिल ।

नेवा:तय्गु मांभाय् आ:या संविधान कथं प्रदेशया सरकारी कामकाजया भाय् तकं मजगू अले खय् भाय् धा:सा च्वनिसें वय् तक हे लागू यायेगु कथंया अधिकार बिउगु, खस आर्ययात जक संवैधानिक जाती दयेका संविधानं हे नेवा: नापं आदिवासी जनजाति, मधेसी, दलित व उत्पीडित समुदाययात विभेद या:गु दु धयादिल ।

ज्याभ्व:या सभानाय: ज्यापु महागुथि किपू नगर समितिया नाय: नजरराम महर्जनं आ:या अवस्थाय् थ:पिनिगु हक अधिकारया नितिं उत्पीडित समुदाय फुकक छपूँ जुया वनेमा: धका: व: बियादिल । भीगु हक अधिकार व म्हासिइका ल्येकातय्गु नितिं भीपिं न्हय्चिले माल धका: नं धयादिल ।

अथे हे नेवा: प्रदेशय् आदिवासी जनजाति जागरण अभियानया कजि अर्जुन महर्जनं आ: तकया दुने अभियानपाखें याना वयाच्वंगु थीथी ज्याभ्व:या वारे जानकारी बियादीगु ख: । रामभोला महर्जनं लसकुस न्वचू बियादीगु उगु ज्याभ्व: सरलगोपाल महर्जनं न्ह्याकादीगु ख: ।

ज्याभ्वलय् सहभागीपिं थीथी व्यक्तित्वपिन्सं तयादीगु जिज्ञासायात कया लिस: तकं बिइगु ज्या जूगु ख: । नेवा: प्रदेशय् आदिवासी जनजाति जागरण अभियानपाखें स्वनिग:या थीथी थासय् वना संविधानसभापाखें जारी या:गु संविधानपाखें नेवा: नापं आदिवासी जनजातिया अधिकारयात कया थुइकेगु नापं सहलह व्याकेगु अभियान थौकन्हय् निगूगु चरण कथं न्ह्याका वयाच्वंगु दु ।

पांगाय् नं प्रशिक्षणपाखें अगुवा मिसापिं उत्साहित

नेवा: प्रदेशय् आदिवासी जनजाति जागरण अभियानपाखें न्हूगु संविधानयात कया थुइकेगु अभियान न्ह्याकेगु भ्वलय् शनिवा: किपू पांगाय् थीथी मिसा पुच: व सहकारीइ आबद्ध जुयाच्वपिं मिसा न्हयलुवापिन्त न्हूगु संविधानया वारे थुइकेगु ज्या जूगु दु ।

पांगाय् लाछिइ जूगु उगु ज्याभ्वलय् न्हूगु संविधानं भाषा, जाती, संस्कृतिनिसें मानव अधिकारया ल्याखं जक मखु मिसापिनिगु अधिकार तकं व्वपालेगु ज्या या:गु दु धका: थुइकेगु ज्याभ्व: जूगु दु । रामभोला महर्जनं न्ह्याकादीगु उगु ज्याभ्वलय् अधिवक्तापिं मिना डंगोल, लक्ष्मी राई अथे हे नेवा: प्रदेशय् आदिवासी जनजाति जागरण अभियानया अभियन्ता नापं नेवा: पत्रकार राष्ट्रिय दबूया केन्द्रीय नाय: श्रीकृष्ण महर्जनं, पत्रकार नापं ज्यापु महागुथि किपू नगर समितिया नाय: नजरराम महर्जनं, पत्रकार समिला डंगोल लगायतपिन्सं थ:थ:गु बिचा: च्वंकेगु ज्या यानादीगु ख: ।

जारी जूगु संविधानपाखें नेवा:तय्गु अधिकार मदुगु खँ थुइके खना थ:पिं तसकं लय्ता:गु दु धयादिसं पांगाय् मिसा न्हयलुवापिं प्रशिक्षण ज्याभ्वल उत्साहित जुयादीगु ख: । वय्क:पिन्सं आ: संविधानया वारे थुइकेगु थुगु कथंया प्रशिक्षण व मुँज्यायात त्वा: त्वालय् यंका: यायेमा:गु खँय् व: बियादीगु ख: ।

ज्वजलपा वाश्यो

सल्लाहकार
श्रीकृष्ण महर्जन
प्रकाशक:

नजरराम महर्जन
सम्पादक

श्रीकृष्ण तण्डुकार
ले-आउट:

ज्वजलपा डेस्कटप
संवाददाता

भरत महर्जन, निरजमान सिंह
थाकू

प्रिन्ट स्काई, यें

ज्याकू: निखासी त्वा: किपू नपा-३

फोन ल्या: ४३३३००७, ९८४९४०९०७७

ई-मेल : kirtipursandesh@live.com

सम्पादकिय

जनताया माग मुआब्जा

थौकन्हय कलंकीनिसें थक्वा: तक जवं २५ खवं २५ मिटर तकया जग्गायात रोक्का यानात:गु दु । जग्गाया कर कयाच्वंगु दु, जग्गा मिइ नं जिउ, जग्गा न्याये नं जिउ तर जग्गाय् छैं दनेगु वा छुं नं कथंया निर्माण धा:सा याये मजिउगु कथंया व्यवस्था याना रोक्का यानात:गु ख: ।

उकिया अर्थ आ: उलि जग्गा तक लैं तब्या यायेगु योजना खयेमा: धका: अ:पुक हे स्थानीयवासी अनुमान यानाच्वंगु दु । सरकारं मुआब्जा हे मविउसे थ:पिनिगु जग्गाय् लैं तब्या यायेत्यन धका: उगु लागाया स्थानीयवासीत सतकय् क्वहां वयाच्वंगु दु । सतकय् क्वहां वया इमिसं हाकूगु ध्वाँय् क्यनेगु व मुआब्जाया माग याना वयाच्वंगु दु । सतक तब्या याके विइमखु धका: जनतां मधा: अले मुआब्जाया माग यानाच्वंगु धइगु वास्तवय् जनताया जायज माग हे ख: । जनतायात थुगु जायज मागयात सरकारं सम्बोधन यायेमा: । मुआब्जा विइगु सरकारया दायित्व नं ख: । सरकारपाखें कायेगु करनिसें नामसारीया भूवलय् कायेगु कर नं दुकायेगु तर व हे जग्गा आ: अधिग्रहण यानागु ख: या मखु धका: स्पष्ट नं मयायेगु अले मुआब्जा नं विइगु धका: मधायेगु ज्या गुगु कथं यानाच्वन थुकिं याना जनता ग्यानाच्वंगु दु ।

जनतां मुआब्जाया जायज माग यानाच्वंगुयात सम्बोधन यायेगु ज्या तत्काल सरकारं याये फत धा:सा बांलाइ मखुसा कन्हय् वना थुकिं त:धंगु रुप काल धा:सा उकिया जिम्मेवार सरोकारवाला हे जुइमाली ।

साहित्य/चिनाखं

हाईकू शौरभ शाक्यया

शौरभ शाक्य

ख्वप	विद्रोह मुस्यां ।
हाइकू	४.गुलपा: दु:ने
१. ज्यामी सदां च्य:	शुन्यताया ब्रम्हाण्ड
हि च:तिया सवा थु	भव सागर ।
साहू सदां छ:	५.सिचुल नुग:
२. एकलव्य व	नुगपाय बुद्ध तथा
बुरापतिं धैकानं	उन्मुक्त चित्त
नुग:पा त:फा: ।	६.योवन छंगु
३. हि छप्ति पुसा	वाउँगु सिमाय लप्ते
गुलिखे रक्तबिज	फिरि फिरि सं ।

पत्रकार महासंघया संस्थापक नाय: श्रेष्ठ

राजेन्द्र शाक्य

केन्द्रीय दुज:,

नेवा: पत्रकार राष्ट्रिय दबू

पत्रकारिता ख्य:या दक्कले त:धंगु सम्पत्ति धइगु हे वया विश्वसनीयता ख: । वं पितवीगु सुचनं सत्यतथ्ययात गुलि क्वातुक कय्च्याना च्वन धका: स्वयेगु हे पत्रकारिता ख्य:यात लनीगु दक्कले न्हापांगु व त:धंगु दापू ख: । तर नेपा:या पत्रकारतय् मंका: संगठन नेपाल पत्रकार महासंघ हे 'सत्य'यात सुचुकात:गु स्पष्ट जुयावसेलि महासंघया नेतृत्वयात हे न्हयस: थनेमा:गु अवस्था व:गु दु ।

खँ नेपाल पत्रकार महासंघया संस्थापक सु ख: धइगु बारे ख: । आ:तक थ:गु संगठनया संस्थापक कथं महासंघं सन्त नेतालिसें पुलांम्ह प्रधानमन्त्री मद्रुम्ह कृष्णप्रसाद भट्टराईयात हे न्हयथनेगु या: । थ:गु भवनय् महासंघया आ:तकया नाय:पिनिगु किपा: भव: छुनात:थाय् भट्टराईया हे किपा दक्कले न्हय:ने तयात:गु दु ।

महासंघया हे मागकथं सरकारं 'राष्ट्रिय आम सञ्चार प्रतिष्ठान' नीस्वंबलय् उवलेया सञ्चारमन्त्री डा. मीनेन्द्र रिजालं कृष्णप्रसाद भट्टराईया नां न्हय:ने घाकाहल । पत्रकार महासंघ (न्हापा संघ)या संस्थापक धासैं प्रतिष्ठानया नामय् थ:गु पार्टीया नेताया नां घाके न्हय: पूर्व सञ्चारमन्त्री महासंघलिसे सहलह तर्क मब्याकूगु खनेदत । सञ्चारमन्त्री जुया: नेपा:या सञ्चार ख्य:या इतिहास बांलाक मसीकं हे रिजालं थ्व ज्या या:गु ख:सा थ्व वय्क:या त:धंगु कमजोरी ख: । तर सीकसीकं हे या:गु ख:सा धाये हे माली कि वय्क: जातिवादी सोचं ग्रस्त जुया: छम्ह नेवा:या इतिहास हुया: ब्रम्हूयात न्हय:ने ह:गु ख: ।

नेपालय् दक्कले न्हापां सत्यनारायण बहादुर श्रेष्ठया नेतृत्वय् २००८ सालय् 'नेपाल पत्रकार(संघ)' नांया पत्रकारतय्गु संस्था नीस्वंगु ख: । पत्रकारिता व्वनीपिन्सं थ्व खँ स्पू, छाया:सा पत्रकारिताया हरेक विद्यार्थी व्वनीगु ग्रीष्मबहादुर देवकोटाया 'नेपालको छापाखाना र पत्र-पत्रिकाको इतिहास' सफूया पौल्या: १४९स थ्व खँ स्पष्ट कथं च्यायात:गु दु ।

पत्रकार महासंघया आ:या नाय: डा. महेन्द्र बिष्टं ला भन्थ थ:गु विद्या वारिधिया थेंसिसय् हे श्रेष्ठं संघ नीस्वंगु खँ च्यादीगु दु । महासंघया केन्द्रीय दुज: लक्की चौधरीं त:क्व:मछि हे थ्व खँ ल्दवनेधुंकूसां बिष्टं व्यवहारय् धा:सा

श्रेष्ठयात संस्थापककथं नालेफयाच्वंगु मदु ।

वि.सं २००९ वैशाख २८ गते आर्य समाज मन्दिर, भोताहिंतिइ जूगु थुगु संघया निक्व:गु सभां 'नेपाल टुडे'या सम्पादक सत्यनारायण बहादुर श्रेष्ठयात हे सभापति ल्यल । देवकोटां थ:गु सफूतिइ निगूगु कार्यकारिणी समितिया दुज:लिसें वय्क:पिं आवध पत्रिकाया नां वियादीगु दु । लिसें संघया साधारण दुज:तय्गु नं नां वियादीगु दु, गुकी गोविन्दभक्त जोशी, आशाराम शाक्य, रूद्रलाल मुल्मी व पूर्णकाजी लिसें मेमेपिनिगु नां वयाच्वंगु दु ।

गोविन्दभक्त जोशी व रूद्रलाल मुल्मीया बारे छुं खँ सीमदुनिसा देवकोटां पूर्णकाजी धका: नां वियादीम्ह सम्भवत: नेपालभाषाया पत्रिका 'थौकन्है'या सम्पादक पूर्णकाजी ताम्रकार जुइमा: । छाया:सा २००९ सालपाखे 'थौकन्है' पत्रिकाया सम्पादक वय्क: हे ख: । अथेहे, मेम्ह दुज: आशाराम शाक्य नेपालभाषाया नांदम्ह साहित्यकार लिसें बौद्ध विद्वान ख: । सम्भवत: उवले वय्क: थ: सम्पादक जुयाच्वंगु 'पासा' पाक्षिक पत्रिकाया प्रतिनिधित्व यासैं संघया दुज: जुयादीगु जुइमा: । लुमंके बह:जू, 'पासा' नेपालभाषाया न्हापांगु समाचार प्रधान पत्रिका ख: ।

श्रेष्ठया नेतृत्वय् नीस्वंगु नेपाल पत्रकार संघया आजु ख: - 'नेपा:या पत्रकारत व नेपाल पिनेया नेपाली पत्रकारतय् संगठित याना: इमित मा:गु सुविधाया नितिं कुत: यायेगु व नेपाल पिनेया पत्रकारतलिसे स्वापू तया: नेपा:या श्रमजीवि पत्रकारतय्गु व समाचार पत्रतय्गु अधिकारया रक्षा यायेगु ।' थुकथं स्वयेबलय् पत्रकार व प्रकाशनया अधिकारया रक्षा यायेत पत्रकारतय् संगठित यायेमा: धइगु विचा: वय्क:याके उवले हे दु ।

थुगु संघं 'छापाखाना र प्रकाशन सम्बन्धी ऐन'य् दुगु स्वतन्त्र पत्रकारिताय् अंकुश तइ कथंया वाक्यांशया स्पष्ट व्याख्या यायेमा:गु माग नं उवलेया गृहसचिवयात त:गु ख: । उकिया स्पष्ट व्याख्या मजुसा नेपा:या शिशु पत्रिकाया प्रगतीइ यक्व हे पंग: थनीगुलिं थुपिं दफाया स्पष्टीकरण जुइमा: धका: २००९ फागुन २ गते माग न्हयब्ब:गु ख: । वयां न्हय: उगु हे ऐनया विषययात कया: गृहसचिवयात समाचारपत्रय् सम्पादकया थाय्वाय् न्हयथनेमा:गु संसारय् गनं मदुगु व्यवस्था चीकेमा:गु, व्यंग्यचित्रयात नं सरकारं सहूलियत वीमा:गु दण्ड व खुला कुनेगु थासय् दण्ड अथवा खुला कुनेगु धका: च्वयेमा:गु, विदाया दिनय् पर्चा वा अखबार तुरुन्त पिथनेमा:सा निगू प्रति ल:ल्हायेगु थाय् व अथे ल:ल्हा:गु निस्सा कायेगु प्रबन्ध जुइमा:गु थेंजा:गु माग न्हयव्वयेधुंकूगु ख: ।

थुकथं संगठित रूप पत्रकार व प्रकाशनया हकहितया नितिं पला:

न्हयाकेधुंकूगु नेपाल पत्रकार संघ छुं दौलपा निष्क्रिय जुल । तर विघटन जूगु मखु । लिपा वि.सं. २०१२ साल चैत १६ गते कृष्णप्रसाद उपाध्याय (भट्टराई)या नेतृत्वय् हाकनं नेपाल पत्रकार संघ नीस्वन । थुगु संघया उपसभापति फतेबहादुर सिंह जुयादिल । संघय् वयकलं नेपालभाषां पिदनाच्वंगु न्हिपौ 'नेपालभाषा पत्रिका'या प्रतिनिधित्व यानादीगु ख: । थ्व नं छता न्हयथने बह:गु खँ ख: । उवले नेपालभाषाया पत्रकारिता गुलि प्रभावशाली जू धका: थुकिं क्यं ।

थुकथं २००८ सालनिसें सुरु जूगु नेपाल पत्रकार संघया इतिहासयात हुया: २०१२ सालं नीस्वंगु संघया सभापति हे संस्थापक ख: धका: छगू त:धंगु पुचलं हे वयवय् यानाच्वंगु दु । खजा सन्त नेता भट्टराई नं गबलें नं थ:त पत्रकार संघया संस्थापक धका: दावी यानामदी । मेपिन्स हे वय्क:यात संस्थापकया फेतां चिकूगु ख: । उकिं थ्व मदुम्ह भट्टराई प्रतिया पूर्वाग्रह मखु । सुं नं व्यक्तिया कीर्ति व इतिहास हुयाछ्वये दइमखु धका: जक धयागु ख: ।

यलया नांजा:गु आदर्श विद्या मन्दिर व्वनेकूया संस्थापक नं ख:म्ह श्रेष्ठ लिपा पूर्णरूप शिक्षा ख्यलय् सक्रिय जुयादिसैलि पत्रकारिता ख्यलय् थम्हं तयागु कीर्तियात वय्क: थ:म्हं हे नं उलेगु कुत: यानामदीगु खनेदु । वय्क: २०६० जेठ ९ गते क्यान्सर ल्वचं मदुगु ख: ।

आ:तक नं महासंघं थ:गु वास्तविक संस्थापक सत्यनारायण बहादुर श्रेष्ठ ख: धइगु 'सत्य'यात सुचुका वयाच्वंगु दु । थ्व 'सत्य' छम्होसत जक सुचुकूगु मखु, महासंघं थ:गु इतिहासयात हे हुयाछ्व:गु ख: । 'सत्य'या स: सुनावने न्हय: हे भीसं 'सत्य'यात न्हय:ने हयेगु भी सकल पत्रकारतय्गु दायित्व नं ख: ।

(नेवा: दबू डट कमपाखें)

ज्यापु महागुथि यें महानगर समितिया नासः पूजा क्वचाल

आदिवासीज्यापु जातिया राष्ट्रिय संगठन ज्यापु महागुथिया थीथी लागा मध्ये स्वःनिगःया यें महानगरपालिका अर्न्तगतया स्वीन्यागु (३५) वडा दुने लाःगु ज्यापु समुदायया परम्परागत त्वाः, खलः, पुचः समेत कःघानाः संगठित जुयाच्वंगु ज्यापु महागुथि यें महानगर समितिया प्यक्वःगु तःमुँज्या २०७२ फागुन १५ व १६ गते “ज्यापु जातिया उन्नति, भीगु देय्या समृद्धि” धापु सहित जुइगु जुगु दु ।

थीथी कवः निस्वना थीथी ज्याभवः न्ह्याकाच्वंगु ज्यापु महागुथि यें महानगर पाखें तःमुँज्या ताःलाकेत थीथी कवः स्वनाः पदाधिकारी एवं दुजःतय्त जिम्मेवारी ब्यूगु दु ।

जिम्मेवारी ब्यू कथं न्वकु बाबुराजा महर्जनयात त्वाः समन्वय कवःया कजि, न्वकु पञ्चनारायण महर्जनयात जः अध्यावधि उप समितिया कजि, ल्यूछ्याञ्जे नानीहिरा महर्जनयात च्यालि व्यवस्थापन कवःया कजि, ल्यू छ्याञ्जे सानुबाबु प्रजापतियात प्रचार प्रसार उप

समितिया कजिया जिम्मा बिउगु खः । उखतंहे दुजः सुरेन्द्र महर्जनयात खाद्य व्यवस्थापन कवःया कजि, दुजः कृष्णनारायण महर्जनयात आर्थिक व्यवस्थापन कवःया कजि, दुजः श्रीकृष्ण महर्जनयात मञ्च व्यवस्थापन कवःया कजि व अतिथि सत्कार कवःया कजिख्य दुज अनिता महर्जनयात जिम्मा बिउगु दु । जिम्मा ब्यूकथं दक्व कजिपिन्स थीथी विधायी व्यक्तित्व कःघाया ज्या न्ह्याका वयाच्वंगु दु ।

येंया ३५ वडा दुनेया ५५ त्वाःयागु जःअध्यावधि जुइधुंकुगु व थ्वहे वइगु फागुन ७ गते खलः पुचः, युवा जः, याकःजः परिषद गठन याना पार्षद ल्यइगु जुउगु दु ।

प्रचार प्रसारया भवलय तःमुँज्याया आवश्यकता व महत्व बारे जानकारी विइगु तातुना न्वकु बाबुराजा महर्जनया कजिसुइ निस्वंगु त्वाः समन्वय उप समितिया सक्रियताय क्वने लागा, थने लागा, दथु लागा व पूर्व क्षेत्र नरःया भेला क्वचाये

धुंकुगु दु । उगु प्यंगू भेलाय लसकुस न्वचू नगर कमिटीया न्वकू बाबुराजा महर्जन नं यानादीगु खः । अथेहे ज्यापु महागुथिया केन्द्रिय संरक्षकपि ई मोहनकृष्ण डंगोल, राजभाई ज्यापु, केन्द्रिय नाय राजभाई जकःमि, केन्द्रिय नायः मण्डलया दुजः मचाराजा महर्जन, यें महानगर कमिटीपाखें निस्वंगू सांस्कृतिक संरक्षण कोष संचालन उप समिति कजि शान्ताराज महर्जनया लिसें थीथी त्वाःया नायःपिसं भीगु सांस्कृतिक व पहिचानया प्रदर्शन याना तःमुँज्या भःभः धायेक पूर्वकेमाःगु खं कनादीगु खः ।

प्रचार प्रसार भवलय नेवाः परम्परा कथं नासः पूजा याना थीथी त्वाया गुरु, नायः, कजि व हामु मुनाः येंया १८ वडाया महागुथी बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थाय न्हित्याः २०७२ फागुन ६ गते क्वचाःगु दु । थुगु मुनाज्याभवलय ज्यापु महागुथिया संरक्षकपि ई. मोहन कृष्ण डंगोल, राजभाई ज्यापु, केन्द्रीय नायः राजभाई जकःमी, यें

महानगर कमिटीपाखें निस्वंगू सांस्कृतिक संरक्षण कोष संचालन उप समितिया कजि शान्ताराज महर्जनपिन्स आसन ग्रहण याना दीगु खः । महानगर समितिया नायः राम बहादुर डंगोलया कजिसुइ न्ह्याःगु थुगु भेलाय दक्वः वक्त्यापिसं तःमुँज्याया महत्व व आवश्यकता बारे जानकारी नायः राजभाई जकःमी, यें

इनाप यानादीगु दु । छ्यान्जे मचाराजा महर्जन ओमवाहाःनं ज्याभव न्ह्याका दिगु खः । न्वकु नापं त्वाः समन्वय कवःया कजि बाबुराजा महर्जनं सकलं पाहाँपिन्त सुभाय न्वचु बियादीगु खः ।

उगु तःमुँज्या सफल यायेत फाल्गुन १३ गते सनिलय ४ बजे खिचापोखरी(पुखुर्चा) नं सुकुन्दा च्याली जुइगु जानकारी

नं बिया दिल् । अथेहे फाल्गुन १५ गते सुथये १० बजे येंया दुने लागाय सांस्कृतिक च्याली न्हयव्वसे न्हिनय १ बजे वसन्तपुर जुद्ध शालिक न्ह्यःने समुद्घाटन जुइगु व फाल्गुन १६ गते बन्द सत्रं न्हुगु कार्य समिति चयन जुइगु नं जानकारी छ्यान्जे मचाराजा महर्जन ओमवाहाः पाखें जानकारी बिया दिल् ।

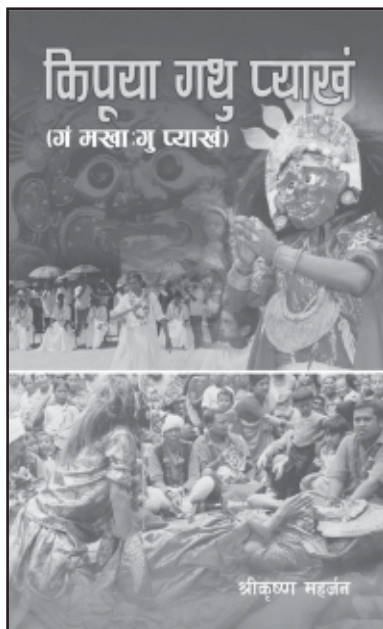
सतक विस्तारया विरोधय् थक्वःनिसें कलंकी तक प्रदर्शन

शनिवाः थक्वाःनिसें कलंकी तक पिकाःगु हाकूगु ध्वाँय सहितया जुलुसय सहभागी जुयादीपिं स्थानीयवासी

थौकन्हय ओली सरकारं सतक विस्तारया ज्यायात तिब्रता बियाच्वंगु दु । येंया त्रिपुरेश्वरनिसें अथे सतक विस्तार यायेगु ज्या यानाच्वंगु खः । थ्व हे भवलय मुआब्जा विइमाःगु, सतक विस्तारया नामय सरकारी दमन बन्द यायेमाःगु माग याना शनिवाः यें जिल्लाया नेवाःतय्गु वस्ती थक्वाःनिसें कलंकी तक स्थानीयवासीतय्सं प्रदर्शन यात । उगु प्रदर्शन ज्याभवलय स्थानीयवासीतय्सं हाकूगु ध्वाँय च्वना व्वति कयादीगु खः । सतक विस्तारया नामय नेवाः नापं स्थानीयवासीयात विस्थापित याये दइमखु धकाः माग याना आन्दोलन याना वयाच्वंगु खः । उगु जुलुस लिपा कलंकी थ्यंकाः छगू सभा याना क्वचायेकूगु खः ।

थःपिनिगु मागयात बेवास्ता याना सतक विस्तारया नामय विस्थापित यायेगु ज्या यात धाःसा थःपिं गगु नं हालतय् सुंक च्वना च्वनेगु जुइमखु धकाः स्थानीवासीं धाःगु दु ।

किपूया गथु प्याखं (गं मखाःगु प्याखं)

सफू बजारय् पिदने धुंकूगु दु थःगु प्रति सुरक्षित यानादिसँ

सफू दइगु थाय्

- १) खपया च्याम्हसिंहया स्टेशनरी पसः (श्याम सुन्दरया पसः)
- २) खप कमल विनायकया स्टेशनरी पसः
- ३) किपूया सतःक्वया स्टेशनरी पसः
- ४) किपूया देय् पुगूया बाघभैरव स्टेशनरी पसः
- ५) किपूया पांगा दोवाटोया किपू बूक प्वाइट
- ६) येंया भोताहिनि नातिवज्रया पसः
- ७) येंया कुलाभुलिइ च्वंगु मंकाः धुकू पसः
- ८) यल, यल ध्वाखा अर्जुन स्टेशनरी पसः
- ९) स्वापू नितिं मेमेगु फोन नम्बरः ४३३४०१३, ९८४१७५२५८३, ९८४६०४६१२३९

मू
सच्छि तका जक (१००/-)

उपप्रा. बज्रमुनि बज्राचार्य

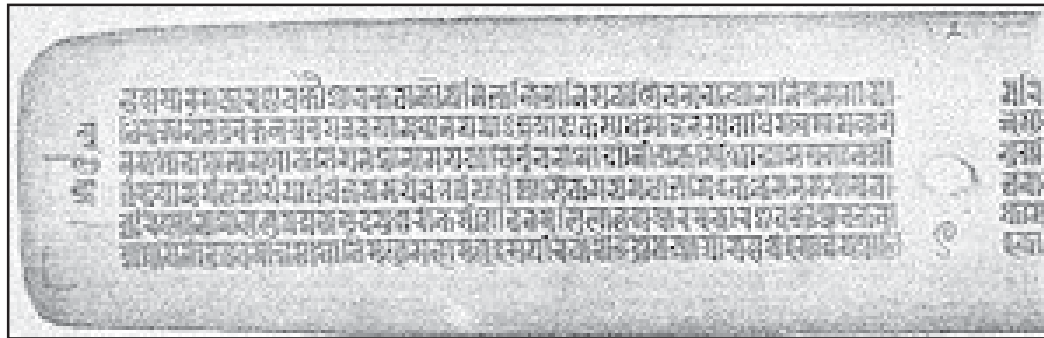
लिपिया पृष्ठभूमि

मनूतय थःगु नुगःया खँ कनेगु निगू माध्यम मध्ये च्याः प्वंकेगु माध्यम लिपि खः । थुजागु लिपिया विकास गुगु इलय् गूकथं जुल धाय्त तसकं थाक् । अथेखःसां मनूतयगु चेतना शक्ति अप्वः जुया वःलिसे थःगु नुगः खँ प्वंकेगु लागि गुफाय् कियातःगु चित्रकला हे लिपिया जन्मदाता खः धैगु सीदु । मेगु कथं थुक्रियात चित्रात्मक लिपिया कथं काय्छि । थुजागु चित्रात्मक लिपि मनूया नुगःया खँ कनेगु जूसां थुइकीम्ह मनूखं च्वःम्हं छु धाःगु खः वहे मथुसे भावना जक थुइका कायगु लागि जुल । मनूतयसं छगू हे थासय् च्वनाः सभ्यता न्ह्याकूगु इलय् लिपिया आवश्यकता भं जुल । थौंसिबे प्यद्रः दँ न्ह्यो हडप्पा, मोहन्जोदडौया सभ्यता वा सिन्धुघाटीया सभ्यताय् सिन्धु लिपि लुयावःगु दु । गुगु लिपि आःतक नं सुना नं ब्वने मफुगु कारणं सिन्धुघाटीया बारे अन्यौल जुयाच्वंगु दु । वयां लिपा ई.पू. तेस्रो शदीलय् सम्राट अशोकया पालय्या ब्राम्ही व खरोष्टि लिपिया अभिलेखत लुयावल । वसिबे न्ह्यो ई.पू. छैठौं शदीलय् बुद्धया पालय् बुद्ध स्वयंयाके चौसाठी पिपिया ज्ञान दुगु खँ ललित विस्तर सफुतिइ च्वयातःगु दु । अथेहे अशोकसिबे न्ह्यो अशोकया बाज्या चन्द्रगुप्त मौर्यया मन्त्री विष्णुगुप्त वा कौटिल्यं अर्थशास्त्र च्वःगु खँ नं दु । थुक्रिया अवशेष मदुसां तेस्रो सदी ई.पू.या अशोक स्तम्भ धाःसा थाय् थासय् धस्वानाच्वंगु दु । उगु इलय् खनेदुगु खरोष्टि व ब्राम्ही लिपिया आधार थौ संसारया लिपि विकास जुगु इतिहास—कारपिन्सं नालाः कयाच्वंगु दु ।

ध्वसिबे न्हापा विकास जूगु चित्रलिपि, सिन्धु लिपियात ब्वनेमफुगु कारणं छु गथे धैगु सीमदुसां ई.पू. तेस्रो शदि लिपा धाःसा इतिहास भं भं हे यचुया व । थ्व हे निगू लिपिया आधारय् मेमेगु लिपिया नं विकास जुल । खवं जवय् च्वया यकीगु व जवं खवय् च्वयाः यंकीगु लिपि । खवं जवय् च्वयाः यंकूगु लिपि ब्राम्ही लिपिया सन्तान खःसा, जवं खवय् च्वयाः यंकूगु लिपि खरोष्टि लिपिया सन्तान खः ।

नेपालय् लिपि विकास

थौया नेपाःया भूगोलय् दकले न्हापां लुयावःगु लिपि धैगु निग्लिहवाया ई.पू. २५५ या ब्राम्ही अभिलेख खः । वयां लिपा ब्राम्ही लिपिया हे मेगु अभिलेख लुम्बिनीया ई.पू. २४९ या अशोक स्तम्भ खः । गुगु लिपि १९३७ सालय् जेम्स प्रिन्सेसं ब्वने क्वचाय्कलसा जर्ज बुलरं दक्क वर्णमाला दय्केगु ज्या यात । वयां लिपा भारतय् गुप्ततय्सं शासन यानाः

च्वंगु इलय् नेपालय् लिच्छवीतय्सं शासन यानाच्वंगु ईया ई. ४६४ सालया चांगुनारायणया अभिलेख नेपाः दुने लुयावःगु न्हापांगु अभिलेख खः । उकिं नेपाःया इतिहास नं थुगु हे इलानिसं न्ह्यात । थ्व गुप्ता लिपि खःसां नेपाः गालय् नेपाःया शासकपिनिगु नामं लिच्छवी लिपि धायगु यानाः वयाच्वंगु दु । पाँचौं शदीनिसं आठौं शदीतकया त्रिकोणत्मक छयों दुगु लिपियात पूर्व लिच्छवी लिपि व चाः तुगु छयों दुगु छैठौं शदीनिसं नवौं शदी दुने खनेदुगु लिपियात उत्तर लिच्छवी लिपि नं धायगु याः । छयों चाः तुइकाः च्वयातःगु लिपि जूगुलिं थुगु लिपियात कूटिला लिपि नं धाय् याः ।

नेपालय् नवौं शदीनिसं थौतक नं खने दयाच्वंगु, दकले प्रचलित, ताः ईतक छयःगु लिपि प्रचलित नेपाः लिपि खः । नेवाः लिपि, नेपाल लिपि, नेपाल लिपि कथं म्हसीकाच्वंगु करीब करीब छयोंजक पाःगु यक्व लिपि दु । ईपिं फुक्कयात हे नेपाल लिपि धायगु याइ । रञ्जना लिपि, भुजिमोल, गालेमोल, हिमोल, लितुमोल, पाचुमोल, क्वयमोल, कुमोल आदि । आखःया वनावट करीब करीब उथें च्वसां छयोंया कारणं लिपिया नां पाःवंगु खनेदु । छापाया विकास मजुनिगु इलय् छुं च्वय् मालीबलय् वहे छगू च्वय् माःसां यक्व मनूतय्सं च्वइगु, च्वयगु ल्हाः फरक जुइगुलिं आखः नं फरक जुइगु स्वभाविक हे जुल । उक्रिया हे उपज लिपि नं यक्व विकास जूगु अनुमान याय्फु ।

नेपाल लिपिया नामकरण

लिच्छवी शासनया अन्त धुंकाः नामय् मल्ल स्वानाः तःपिं जुजुपिनिगु इलय् न्हापासयागु हे भाषा व छुं भच्चा लिपिइ ह्यूपाः वय्वं उक्रियात लिच्छवी लिपि मधाःसे नेवार लिपि नां तयगु जुल । सायद शासकया नामं मजुसे नेवाः जातया नामं तःगु थें च्वसां नेवाः धैगु खँवः जात मजुसे नेपाः देया जनताया पर्याय वा राष्ट्रया नां जूगुलिं नेपाल लिपि धाःगु जुइमाः । नेपालभाषा धैगु खँवः दकले न्हापां ने.सं. ५०० या अमरकोषया ल्यूने च्वयातःगु खनेदत । नेपाःया भाषायात नेपालभाषा धायथें नेपालया लिपियात नेपाल लिपि धायगु जुल । नेपाःया वासिन्दा फुक्क नेवाः जूगुलिं लिपि नं नेवारी जूवंगु खः । नेवाःतय्सं नेवाःतयगु भावनायात प्वंकेगु लागि विकास याःगु लिपि जुगुलिं नं नेवाः लिपि धाःगु

जुइफु । तर नेवाः भासं च्वय्त जक मखु, संस्कृत मैथली, बंगाली भाषाया लागि नं थ्व लिपि छयलाः तःगुलिं र प्ठ्या पर्याय कथं काःगु धैगु सीदु ।

लिच्छवी धुंकाःया पुक्क लिपियात नेपाल लिपि धाःसां छयंया आधारय् नां फरक फरक दु । न्ह्याइपुक, यइपुक कलात्मक रुपं च्वयातःगु जुगुलिं छगू लिपियात रञ्जना लिपि धायगु यात । ताहाया म्ह थें सुलुक च्वनाः चाःतूगु जुगुलिं भुजंगमोला वा भुजिमोल धाल । गनं गनं भुजंगमोलयात हे नं गोलमोल धायगु या । भुजंगमोल थें च्वंगुयात भच्चा गोलाकाः च्वयातःगुयात गोलमोल धाल । अथेहे ल्यूने चाःतूगु, ल्यूने तुलातःगु छयं दुगु लिपियात लितुमोल धाल । अथेहे क्वय्या अर्थ नेपालभाषाय् खापा खनेत छयलीगु वस्तुयात धाइसा, मेगु क्वय्या अर्थ हड्डी खः । जवखं वगारा चिनाः दथुइ सुलुक च्वंगु छयं दुगु लिपियात क्वयमोल धाल । कुंया अर्थ कोण खः । छयनय् कुं लूगु लिपियात कुमोल धाल । हिंया अर्थ खिपतं हिने थें हिनीगु खः । छुं नं वस्तुयात हिनेथें हिनातःगु जुगुलिं उजागु लिपियात हिमोल धाल । अथेहे छयं पाचुक तप्येक सालाःतःगु लिपियात पाचुमोल धाल । थ्व फुक्क नेपालभासं हे नामकरण जुयाच्वंगु खः ।

लिपिया विशेषता :

मौर्यकालय् उत्पन्न व विकास जूगु ब्राम्ही लिपि संस्कृत व पाली भाषा च्वय्त विकास जूगु आखः खः । लिच्छवी लिपितक थ्यंगु इय् आखः तःबलाः यानाः च्वयगु, छयनय् कुं तयाः च्वयगु लिपाया लिच्छवी कालय् छयं तय्वलय् चाः तुइका च्वयगु, याकनं याकनं च्वयगु लागि घाकाः च्वयगु, पिने स्वयवलय् निगु स्वरंगु थें च्वनीगु, तसकं वांलाक अलंकार वा छायापियाः च्वयगु, लाइन दक्क आखः बराबर यानाः च्वयगु कथंया लिपि खनेदत ।

लिच्छवी धुंकाःया नेपाल लिपियात स्वयवलय् आखः छगू हे खःसां छयं फरक फरक जूगु कारणं यक्व लिपि खनेदुगु । व्यावहारिक रुपं च्वयगु लागि व विशेष अवसरय् च्वयगु लागि छयलीगु आखलय् भिन्नता, आखःया ल्यूने, च्वय् क्वय् छयलीगु मात्रा चिनय् विविधता, मेगु आखःसिबे नं फरक व विशिष्ट जुइक आखः चिंकेगु पद्दी, आखः सपा जुइक व अलंकार जुइक च्वयगु, पिने यक्व लिपि खनेदःसां दुने स्वयवलय् छगू

हे खनीगु नेवाः वा नेवार लिपिया विशेषता खः ।

लिपिया महत्वः

नेपाःगालय् लुयावःगु लिपि व थौया आधुनिक नेपालय् लुयावःगु लिपियात स्वयवलय् ब्राम्ही, गुप्ता, कूटिला, रञ्जना, भुजिमोल, गोलमोल, हिमोल, क्वयमोल, कुमोल, लितुमोल, पाचुमोल खः । थुजागु विविध लिपिया जन्म फिरन्ते युगय् हे गुफाय् च्वनीपिं मनूतय्सं गुफाया भित्ताय् किइगु यासानिसं जूगु खः । तर उगु इलय् कियातःगु गुफा लिपि, सिन्धु लिपि आःतक नं ब्वने मफुगु कारणं उगु इलय् छु जुल धैगु अनुमानतक नं याय् फयाच्वंगु मदुनि ।

लिपि कियातःगु च्वमिया नुगःया भावना खः । थःगु भावना प्वंकीगु इलय् उगु थाय्, अवस्था, घटनाया विवरण नं प्वंकाः तःगु दैगुलिं लिपिया अध्ययन विना इतिहास स्पष्ट जुइमखु । तत्कालिन ईया अवस्था सीकेगु लागि लिपि व लिपिया भाषा अध्ययनं थूगु जुइमाः । पश्चिम नेपाःया लुम्बिनी निग्लिहलाया ब्राम्ही लिपि व पाली भाषां च्वयातःगु खः । थुगु अभिलेख ब्वनेगु लागि स्वीन्यादं ई काल । विभिन्न थासय्या लिपि नाप तालि यानाः ब्वनेगु क्वचाय् धुंकाः निग्लिहवाया अभिलेख कनकमुनि बुद्धया जन्मस्थल कथं म्हसीलसा, लुम्बिनीया अभिलेख सम्राट अशोकया राज्याभिषेकया २० वर्ष क्यंगु इलय् स्तम्भ तःवःगु व उगु अभिलेखयाय् शाक्यमुनि बुद्धया जन्म जूगु थाय् धैगु स्पष्ट जुल । थुगु अभिलेख ताः ई न्ह्यानिसं लुमिनी माई वा वनदेवीया रुपय् पशु बलि बियाः हिंसाः याना वयाच्वंगु थाय् खः । थुगु अभिलेखया अध्ययनं बलि प्रथाया अन्त जुयाः बौद्ध भूमि कथं स्थापित जुवन ।

छुं नं देशया राजनैतिक, धार्मिक, सामाजिक, आर्थिक, ऐतिहासिकया आधार अभिलेख खः । थुजागु हे अभिलेखया कारणं तत्कालिन ईया भाषा, साहित्य, संस्कृति, मानवीय जीवनशैली, घटना आदि अध्ययन जुल । अभिलेखया

अभावया कारणं आःतक नं गुलि नं घटना, इतिहास पृथ्वीया गर्भय् लाना, अन्यौलय् लानाच्वंगु दु । नेपाः गाः दुने ई.सं. ४६४ ई दकले न्हापां मानदेवया चाँगु अभिलेख लुयावल । गुक्रिया कारणं पूर्व व पश्चिमया सामन्तपिन्सं स्वतन्त्र जुइत कुतः यात । उगु हे इलय् मानदेवया सेना दवे यानाः नेपाःयात स्वतन्त्र यात धैगु सीदत । तर उगु अभिलेखसिबे न्ह्योया करीब आठ सय वर्षया इतिहास लुइके मफुगुया कारणं नेपाःगालय् मेगु अभिलेख लुयाः मवगगुलिं खः । अथेहे नवौं शदीनिसं बाह्रौं शदीतकया अभिलेख म्हो जक लुयावःगुलिं उगु ईयात अन्धकार युग वा घटना मस्यगु ई कथं काइ । गुगु तान्त्रिक सफूत ब्वने फःसां नं उक्रिया भाषा मथुया, मथुइक मथुइक याय्वलय् वय्, उँइ जुइयः धैगु त्रासया कारणं खुसिइ चुयका नष्ट याःगु खनेदु । अप्वः यानाः उगु तन्त्रया सन्ध्या भाषा वा वक्रोक्ति वा प्रतिकात्मक भाषायात मनूतय्सं मथूगु कारणं नष्ट जुयाः वन । गुक्रिया कारणं उगु ईया तन्त्रया छगू अध्याय अन्त जुल ।

लिपि नाप भाषाया अन्योन्याश्रित स्वापू दु । देया संस्कृति सम्पदा थें हे लिपि नं दे व जनताया सभ्यताया चिं खः । लिपियात कलात्मक रुपं छयलेगु, अःपुक थःयात च्वय् ज्याछिंक छयलेगु शैली मनूतयगु अवस्था, जीवनशैली, कलाकारिता, सभ्यताया कनाच्वनी । लिपि च्वयातःगु अभिलेख जक मखु, लिपिया छयलां नं समाजयात ब्याचवनीगु जूगुलिं समाजया विविध पक्षया अध्ययनया लागि लिपिया तःधंगु महत्व दु ।

लिधंसा धलः रेग्मी जगदीश, चन्द्र (२०६०), पुरालेखन र अभिलेखन । काठमाडौं हिमालय बूक स्टल । मिश्र, मनोजबाबु (२०३९), विश्वकलाको इतिहास । काठमाडौं पाठ्यक्रम विकास केन्द्र । शरद, कसा (२००२ सन्) संक्षिप्त नेपाल लिपि परिचय चाँप(गुरास) । सुम्बुक चाँप गुरास प्रकाशन, पृ १९०-२०२ ।

गादिबामी जनजातिया
यदिमान, शायमता व
यत्नामन मुनिवित या ।

श्रीकृष्ण महर्जन

नेवा: संस्कृतियात स्वयेमा:गु पह: व उकिया अर्थ स्वस्थानि छु ख: ?

दक्ले न्हापांया बाखं छु ख: ?

थुगु कथं स्वस्थानी बाखं सफूया विषययात कया स्वयेगु भवलय् थनि न्यास: दँ न्ह्या:या बाखं सफुतिइ दुथ्या:गु धइगु गोमयजु, चन्द्रावती, नवराज लगायतया पात्रत जक ख: । उगु बाखनय् ब्रम्हपुर धइगु नगरय् शिवभक्त धयाम्ह ब्राम्हण व सती नां जुयाच्वंम्ह ब्राम्हनी दुगु जुयाच्वन । इपिं तसकं गरिव जुयाच्वंगु अवस्थाय् गणेश:या भक्ति भाव यात । गणेशदेव ग्व:जा बिया छवल । अले छैय् थंका: लुं जुल । अनलि निम्हत्पुया जीवन बांलाक्क न्ह्यात । लिपा मचा मदया समस्या जूगु तायेका हाकनं गणेश:या सेवा यात ।

अले गणेशदेव धा:थें लिक्क च्वंम्ह सां फा:गु खि अर्थात सौ लाना छैय् यंकातल अले व हे सौ प्यन्हु लिपा मिसा मचा जुयाच्वन । उम्ह मिसा मचायात हे गोमयजु धका: नां तल । छन्हु महाद्य: हे भिखारी जुया भिक्षा फवेल । मां अबुपिं मदुगु इलय् गोमयजु व:चा धिक: जूगु इलय् आखे ल्याया च्वन । भिखारी ता ई तक पिया च्वनेमाल ।

लिपा गोमयजु जाती भिक्षा विइत त्यनेवं आखे हे मा: धका: भिखारीं धाल । अले भिखारी तं चाया छु ७ दँ दइगु इलय् ७७ दँ दुम्ह मिजलिसे इहिपा: जुइमा: धका: सरा: विल । लिपा बाध्य जुया ७७ दँ दुम्ह शिवशर्मा ब्राम्हणलिसे हे गोमयजुया इहिपा: जुल । अनलि शिवशर्मा ब्राम्हणया छै दुगु ज्याती नगरय् गोमयजुयात यंकल । अन च्वच्वं गोमयजुया प्याथय् दत । अबले शिवशर्मा ब्राम्हण कमे याये धका: पिहां वन । खुसि सिथय् स्वां खायेत सिमाय् थाहां वंगु इलय् सिमां कुतुंवया सित । दाहा संस्कार तकं यायेगु ज्या मजुल । लिपा गोमयजुया काय् वुल । उम्ह मचाया नां नवराज धका: तल ।

नवराज त:धिक: जुइवं बरनपुरया अग्नी स्वामी धाइम्ह ब्राम्हणया म्ह्याय् चन्द्रावतीलिसे इहिपा: जुल । नवराज नं ध्यवा कमेयायेत पिहां वन । थ: अबु हे सिइगु थासय् लात । अबले शिवशर्मा सीगु घटना खपिन्सं नवराजयात व फुक्क घटना कन । अले अन हे थ: अबुया क्वये माला दाहसंस्कार यात ।

उखे गोमयजुयात सप्तऋषिपिन्सं विइगु ज्ञान कथं स्वस्थानीया अपसं च्वनेगु नापं धलं दनेगु यात । नवराज नं थ:गु छैय् लिहां वल । स्वस्थानीया धलं दंगुलिं भन भन बांलाना वन । नवराज गंगाय् वना स्नान या:गु इलय् नारांछ: व महाद्य:या छगू हे रुप जुया हरिहरदेवया प्रत्येक्ष दर्शन

थिया तसकं दुख सिइ माल । छन्हु कपिल धाइपिं निम्ह ब्राम्हणतय्सं चन्द्रवतीयात स्वस्थानी अपसं च्वनेगु व धलं दनेगु उपदेश बिल । नादि खुसिइ अप्सरात अपसं च्वं:गु इलय् हे ल्वगी चन्द्रावती नं अपसं च्वन । अले चन्द्रावती बांलाना वन । लिपा नवराज कायेके छवया हल । अले लावण्यदेशया राजकुमारी जुया च्वन । थ:गु ल्हातय् हे गोमयजु ता:चा ल:ल्हाना बिल ।

स्वस्थानी धलं गुगु कथं दनी ?

स्वस्थानी बाखं कनीगु इलय् च्वनीगु लच्छि यंकंया अपसं व दक्ले लिपांगु दिनय्

जुल । अले नवराजयात लावण्य देशया जुजु जुइ धका: बरदान बिल । लावण्य देशय् जुजु मदया किसं जुजु जुइम्ह मालाजूगु अवस्थाय् नवराजयात हे त्यल । जुजु नवराज थ: मां गोमयजुयात कायेके छवल । अले लावण्यदेशया राजकुमारी लावण्यवतीलिसे इहिपा: जुल । अनलि थ:छैय् वनाच्वंम्ह थ: न्हापाया कला चन्द्रावतीयात कायेके छवल ।

दुलिइ तया ह:गु अवस्थाय् नादि खुसि अर्थात साली नदिइ थंका: अनं अप्सरात स्वस्थानी धलं दनाच्वंगु दुल्यातय्सं खन । दुल्यात अन वना प्रसाद कयावल । चन्द्रावती याक:चित त्व:तावंगुलिं तं चाया स्वस्थानीया प्रसाद तकं थुकलं बिया वां छवल उग्रीमय् हे खुसिया ताफुतिइ वनाच्वंगु अवस्थाय् वाफय् वल । सकलें खुसिइ लात । स्वस्थानीया प्रसादं याना दूल्यात म्वाये फत । चन्द्रावती धा:सा तन । खुसिया हे ल: दित । लिपा जुजु नवराजपाखें अन चन्द्रावती मायेके बिल । छुं नं लुया मव: । तर चाग्वारा थें जा:गु छग: ग्वारा माफीया जालय् क्यना वल । नवराज अर्घ बिया भक्ति यायेवं खुसि न्ह्यात । व चाग्वारा थें च्वंगु हे चन्द्रावती जुयाच्वन । अनलि चन्द्रावती कुस्तुरोणं

धलं दनेगु याइ । धलं दनिगु दिनय् दक्ले न्हापां ज्वाला न्हाय्कनय् सिन्हलं ऊँ धका: च्वया उकियात हे स्वस्थानी द्य: कथं नाला पूजा यायेगु याइ । ऊँ धइगु पुरुष शक्ति व स्त्री शक्तिया मंका: रुप कथं नालात:गु दु । अले पूजा याइगु भवलय् तंछव, हामो, आखे, जजंका, धुपाय्, इता:, ग्वा: तुका, ग्वय्तुका सच्छि सच्छि तया नापं मेगु ब्यागलं थलय् च्यागू च्यगू नं तयेगु याइ । अथे हे अथित मरि अर्थात माल्या सच्छि छगू थलय् तइसा अले हे स्वां विइगु थलय् हाकनं ब्यागलं कथं च्यापा: अथित मरि तयेगु याइ । सच्छि सच्छि दुगु द्य:यात छाइसा अले च्याता च्याता दुगु नापं स्वां

धा:सा थ: भात वा काय्यात विइगु कथं प्रसादया रुपय् तयातइ । पुजाया भवलय् पंचामृत तया अर्घ बिया दुनुगर्लिनसें मनं तुनागु पुरा जुइमा: धका: भागी याइगु ख: । अले आरती विइगु ज्या याइ । अनं लिपा च्याता च्याता दुगु नापं स्वां थ: भात वा काय्यात प्रसाद कथं ल:ल्हाये धुंका: जक सच्छि सच्छि दुगुकया थ:म्हं पालं याइगु ख: । अले मेमेपिन्त नं प्रसाद कथं इना विइगु ख: । उगु इलय् नेवा:तय्सं थीथी कथंया बुव: सिया नं प्रसादया रुपय् तयेगु याना वयाच्वंगु दु ।

थुगु कथं स्वस्थानी द्य:या स्वरुप नाप नापं बाखं कनेगु वारे नं ब्यागलं ब्यागलं

कथं सफुतिइ उल्लेख जुयाच्वंगु अले चन्द्रावती, गोमयजु, लावण्यमतीनिसें नवराजया बाखंयात स्वल धा:सा स्वनिग:या हे छगू थाय् सकव व नादि खुसि अर्थात सालीनदि नाप स्वानाच्वंगु खने दु ।

अले नेवा:तय्सं थ:थ:गु लागगाया अजिमा द्य:यात नं स्वस्थानीदेवी धका: पुजा आज्ञा याना वयाच्वंगु खने दु । स्थानीय नेवा:तय्सं गुहेश्वरी, वज्रयोगिनी, हारति मां, लुमरि अजिमा, न्यतमरु अजिमा लगायतया थीथी द्य:पिन्त नं स्व स्थान द्य: धका: पुजा याना वयाच्वंगु दु । उकिं थ:थ:गु लागगाया द्य:यात हे स्वस्थानी द्य: धका: धा:गु ख: धका: धाइपिं नं मदुगु मखु । न्ह्यागु जूसां नं थौं स्वस्थानी द्य: स्वनिग: नाप स्वानाच्वंगु अले नेवा:तय्सं छगू कथंया संस्कृति नाप नं स्वनाच्वंगु खने दु । स्वस्थानी द्य: धाइम्ह छगू कथंया शक्तिया रुपय् नालात:गु खने दु धा:सां छुं पाइमखु ।

(मेगु वालय् नेवा: संस्कृतियात कया न्हयव्वयेगु कुत: यायेगु जुइ । किपू पराजित जूगु घटना नाप स्वापू दुगु प्याखंया वारे न्हयव्वयेगु जुइ लं च्वनादिसै । श्रीकृष्ण)

लखुतीर्थया जग्गा निजीकरण यायेगु कुतः

येँया चागल्य च्वंगु ऐतिहासिक 'लखुतीर्थ'या जग्गा निजीकरण यायेगु कुतः जुयाच्वंगु दु । तत्कालीन इलय भूमिसुधार जूगु इलय लखुतीर्थया न्ह्यःने व दुने याना: निगू कित्ता या:गु खः । अन सुचुकुचु यायेत वयाच्वंम्ह मनुखं थःगु छें कायपिनिगु नामय अंशबन्डा जुइ धुकूगु व आ: थः च्वनेत थाय् मदुगु धासें दुनेच्वंगु जग्गा थःगु नामय यायेगु कुतः जुयाच्वंगु दु ।

स्थानीयवासीतय्सं थ्व खँयात वा:चायेका: तत्कालया नितिं 'रोक्का पूर्जी' तये धुकूगु दु । ऐतिहासिक, धार्मिक व सास्कृतिक ल्याखं नं अतिकं महत्वपूर्ण थ्व थाय् यात ल्यंकेया नितिं व्यक्तिगत व स्थानीयस्तरया कुतः जक पर्याप्त जुइमखु ।

उकिया नितिं नेवा:तय राष्ट्रिय संगठन धयात:गु 'नेवा: देय् दबू' व न्हूदँ र राष्ट्रियस्तरं हनेत धका: नीस्वनात:गु 'नेपाल संवत् न्हूदँ राष्ट्रिय समारोह' समितिं नं ध्यान बीमा:गु खने दु । भू माफियातय्सं अन सुचुकुचु यायेत वयाच्वंम्ह नेवा:यात ल्हातय् कया: जग्गा निजीकरण यायेगु कुतः जुयाच्वंगु स्थानीयवासीतय धापू दु । इलय हे वा: चायेका: सम्बन्धित सरोकारवाला निकायं थुकी चिउता: तयेगु खँय ध्यान केन्द्रीत याइ अथवा म्हुतुइ धौ फिनाच्वनीगु खः । स्वयेत्यंदिन ।

प्रम ओलीयात भारतय् हाकूगु ध्वाँय्

खुन्हुया नितिं भारत भ्रमणय वनादीम्ह प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीयात भारतय् च्वना आख: व्वनाच्वपिं नेपा:या मधेसी विद्यार्थीतय्सं हाकूगु ध्वाँय् क्यंगु दु । फागुन ७ गते भारतया न्हूदिल्ली इन्दिरा गान्धी अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलं वनेवं हे नेपा:या मधेसी विद्यार्थीतय्सं हाकूगु ध्वाँय् क्यना विरोध या:गु खः । मधेसी हत्यारा लिहां हूँ धका: नाराबाजी याना अथे प्रदर्शन या:गु खः । नाराबाजी याना प्रदर्शन यानाच्वंगु इलय प्रधानमन्त्री ओली धा:सा मुसुमुसु न्हिलादीगु खः । मधेसी, जनजाति, नापं उत्पीडित समुदायया हत्यारा सरकार धका: ढुपं बिइगु तकं विद्यार्थीतय्सं यानादीगु खः । अथे हे बहनीपाखे नेपा:या दुतावासय् जूगु ज्याभवलय वनादीगु अवस्थाय् नं विद्यार्थीतय्सं विरोध प्रदर्शन नापं हाकूगु ध्वाँय् क्यनादीगु खः । उगु कथं प्रदर्शन या:गु अवस्थाय् निगू दर्जनं मल्याक विद्यार्थीतय् गिरफ्तार या:गु खः ।

मिस नेवा: ज्याभव:यात ग्वाहालि यानादिसँ – हेमा मानन्धर

हेमा मानन्धर

(११ क्व:गु मीस नेवा: ज्याभव: थ्वहे वइगु फागुन ११ गते येँया प्रज्ञाभवनय् त:जिक जुइत्यंगु दु । वंगु भिदँ न्ह्य:निसें मद्दिक दँयदसं न्ह्याका: वयाच्वंगु मीस नेवा: ज्याभव: नेप्लिज फेशन होमया नकिं मय्जु हिमा मानन्धरं याना: वयाच्वंगु खः । मय्जु मानन्धर दोलखा जिल्लायाम्ह ख:सा वय्कलं येँय् च्वना: थुकथंया नेवा: ख्यलय् बिस्कंया ज्याभव: न्ह्याका: वयाच्वंगु खः । नेवा: अनलाइनन्युजं वय्कल:लिसे यानागु ब:चाधंगु खँल्हावल्ला: थन न्ह्यव्याच्वना । (सं.)

मीस नेवा:या तयारी गुकथं जुयाच्वंगु दु ?

तयारी बांलाक्क हे जुयाच्वंगु दु । थ्वपालय् २२ म्ह मिसामचापिन्सं व्वति का:गु दु । उकीमध्ये स्वनिग:या मिसामचात अप्व: दुसा धरानया छम्ह दु । मीस नेवा: फाइनल कासा थ्वहे वइगु फागुन ११ गते त:जिक यायेगु नितिं सकलसिगु पाखें फूचा:गु ग्वाहालिया आशा यानागु दु ।

भिदँ न्ह्य:निसें मीस नेवा: ज्याभव: याना: उपलब्धि छु जुलथें च्वं ?

दकले त:धंगु उपलब्धि ला भी नेवा: मिसामचातय्सं भीगु धर्म संस्कृति, परम्परा छु खः धैगु ध्वाथुइकेगु ह्वता: मीस नेवा:पाखें चूला:गु दु । अथेहे, थ:गु प्रतिभा व्वयेगु ह्वता: थुकिं चूलाकाब्यूगु दुसा थ्वहे प्रतिभा व्वया: थ:गु जीवन सुथां लाक्क न्ह्याकेगु लँपु नं थुकिं चायेका: ब्यूगु दु ।

छिथाय् वइपिं (मीस नेवा:लय् व्वति कायेत वइपिं) मिसामचातसें नेवा: भाय् उलि खँ मल्हा: धैगु दु, छु खः ?

खः, मीस नेवा:लय् व्वति काइपिं मिसामचात अप्व: नेवा: भासं खँ ल्हाये

मसः । थुकी जिं छु यायेफइ । थ:गु भाषा त्व:ते मज्य् थ्व खँ मांअवुपिन्सं थ: मचातय् मचांनिसें स्यनातये मा:गु खः । थथे स्यने मफूगु हुनिं नेवा: भाय् ल्हाइपिं म्हो जुजुं वंगु खः । थुकिया च्यूता: जित: नं दु ।

थथे जूगुया ल्यूने छता हुनि नेवा: भाय् थाय् स्वया: विविधता दूगु हुनिं यानानं जुइफु । जि हे दोलखायाम्ह, जिं दोलखा भाय् ल्हात धा:सा थनच्वपिन्सं मथू । अथेहे, पाल्पाय् च्वंम्ह नेवा:नं पालुभाय् न्व:वात धा:सा भीसं मथू । उकिं न्ह्याम्ह न्ह्याथाय् च्वंम्ह जूसां भी गन वना, अनया भाय् सयेकेमा: । जिं ला मीस नेवा:लय् व्वति काइपिं मिसामचातय् ४५ न्हु (लत्या) नेवा: भाय् क्लास कायेका: च्वनागु दु ।

आ:तक मीस नेवा: जुइधुकुपिं १० म्ह मिसामचातय्गु भविष्य गथे जुयाच्वंगु दु ?

मीस नेवा: जूपिं १० म्ह मिसामचात थ:थ:गु ज्या याना: नयाच्वंगु दु । फूकसिगु क्यारियर बांलानाच्वंगु दु । मीस नेवा: जुयादीम्ह सुप्रिया तुलाधर छम्ह बांला:म्ह एंकर ख:सा अथेहे सुनिता

डंगोल छम्ह बांला:म्ह समाजसेवी, आकाशा बज्राचार्य छम्ह बांला:म्ह शिक्षाविद् जूगु दु । मेपिं नं थ:थ:गु थासय् बांला:पिं व्यक्ति जुया: ज्या सनावयाच्वंगु दु ।

मीस नेवा: ज्याभव:यात नेवा: समाजं गुलि ग्वाहालि यानाच्वंगु दु ?

नेवा: समाजपाखें स्वयां अप्व: जिं स्वयेबलय् गैरनेवा:तसें भीगु संस्कृति, परम्पराया महत्व थूगुलिं ख:ला, इमिसं ग्वाहालि यानाच्वंगु दु । नेवा: समाजपाखें म्हतं नं थ्व ज्याभव: बांला:, जिमिसं गुकथं फु उकथं ग्वाहालि याये धका: बचं जक ब्यूसां नं त:धं । उकिं जिमिगु आग्रह नेवा: समाजयात थुलि हे दु कि, छिक्पिन्सं गुकथं फु उकथं ग्वाहालि यानादिसँ । छिक्पिनिगु मतिना व ह:पा: जिमिगु नितिं दकले त:धं ।

मीस नेवा: ज्याभव:यात ग्वाहालि हे यायेमाल धा:सा गुकथं ग्वाहालि यायेगु ?

दकले न्हापां ला, ११ क्व:गु मीस नेवा: ज्याभवलय् व्वति कयाच्वपिं २२ म्ह मिसामचातय् छिक्पिन्सं छु फु

उकथं गिफ्टह्याम्पर छता छता विया: मतिनाया चिं कथं ल:ल्हानादीफु । मीस नेवा: जूम्हेसित जिमिगुपाखें थुलि तका दां बिइगु धका: घोषणा यानादीफु । मेता ग्वसा: खल:यात त:धंगु चीधंगु स्पोंन्सर यानादीफु ।

मीस नेवा: ज्याभव: यायेगु विचा: १० दँ न्ह्य: छित: गुकथं बल ?

१० दँ न्ह्य: जित: भीगु संस्कृति, परम्परा, कला, भाषा, साहित्य थ्व सकतां धनीगु जाति धैगु खँ थुइका: थुकियात न्हूगु पुस्ताथ्यंक ल्यंका: तयेगु नितिं थ्व ज्याभव: यायेगु विचा: व:गु खः । उबलेनिसें जिं थ्व ज्याभव: आ:तक मद्दिक याना: वयाच्वना । थ्व ज्याभव: पाय्छिगु ज्याभव: खः धैगु पुष्टि नं जुजुं वंगु दु । मीस नेवा: लिपा मीस शेर्पा, मीस तामाङ, मीस आर्यन, मीस मंगोलियन ज्याभव: नं यायेगु परम्परा न्ह्यात । थुकिं छु क्यं धायेबलय् जिं १० दँ न्ह्य: यानागु मीस नेवा: ज्याभव: पाय्छिगु ज्याभव: खः धैगु प्रमाणित या:गु दु । थुकथंया मेगु ज्याभव:यात जिं सकारात्मकरूपं स्वयागु दु । उकिं नेवा: समाजं मीस नेवा: ज्याभव:यात उकथं हे सकारात्मकरूपं स्वया: ग्वाहालि याइ धैगु भलसा कयाच्वना ।

तपाईंको टोलमा भएका घटना कीर्तिपुरको समाचार बनाउने हो भने तपाईं एक कल फोन गर्नुस् हामी तपाईंको टोलको समाचार कीर्तिपुरको समाचार बनाईदिनेछौं

**कीर्तिपुरको
चित्रण**

किपुलिं पिदनाच्वंगु कीर्तिपुर सन्देश वा:पौ व ज्वज्वलपा: वा:पौया ग्राहक जुइगु नितिं स्वापू तयादिसँ

कार्यालय: निखासी टोल: कीर्तिपुर नपा-३
फोन नं.: ४३३३००७, ९८४१४०१०७७

ज्वजलपा वा:पतिइ छिगू चिनाखँ/बाखं/हाइकू विज्ञापन व मेमेगु च्वसू पिथनेगु जूसा जिमित स्वापू तयादिसँ

सकलसिगु मंका: स:

ज्वजलपा वा:पौ

ज्याकू: निखासी त्वा: किपू नपा-३ फोन ल्या: ४३३३००७, ९८०८६२६४२० ई-मेल : kirtipur_sandesh@live.com